

Kıbrıslı Türk çocukların gündelikçi kadınlara yönelik tutumları

Kuzeyde faaliyet gösteren araştırma örgütü Kıbrıs Sosyal Araştırma ve Eğitim Danışma Merkezi (KADEM) ile güneydeki Çocuk ve Yetişkinleri Araştırma Merkezi, Kıbrıslı Türk çocukların Kıbrıs'a Türkiye'den gelen gündelikçi olarak çalışan işçilere karşı tutumlarıyla ilgili olarak küçük ölçekli bir araştırma yaptı.

USAID ile UNDP finansmanlığında, UNOPS'un yürüttüğü İki Toplumlu Kalkınma Programı tarafından desteklenen projede, çocukların Kıbrıs'ta yaşayan yabancı işçiler hakkındaki bilgileri, düşünceleri ve tutumları araştırıldı. Araştırmada, çocukların Türkiyeli gündelikçi işçilere karşı olan tutumlarının incelenmesine özel bir önem verildi.

Araştırmada, iki farklı gruba, toplam 10 çocukla, söz konusu araştırma çerçevesinde kapsamlı mülakatlar yapıldı. Ankette, çocukların, görüşlerini, tutumlarını ve davranışlarını etkileyen faktörlerin göz önüne alınarak nitelikli ve nicelikli olarak genel eğilimlerinin gözlemlenmesinin hedef alındı. Yapılan anket çalışmasında, kimlik, tanımlama, çocukların yabancılarla ilgili bilgi kaynakları, 'diğeri'ni tanımlama ve algılamalarıyla ilgili ilginç sonuçlar elde edildi.

Konuyu psikolojik, pedagojik ve sosyolojik olarak analiz etme fırsatı tanıyan anket sonuçları, çocukların tutumları ve bunların, farklı gruplar üzerindeki etkileri hakkında birtakım bulgular ortaya koydu.

“Eğitim seviyesi etkili bir faktör”

Anket çalışmasının Türkiye'den gelen gündelikçi işçilerle odaklanılan bölümün sonuçlarına göre, ankete katılan çocukların, yüzde 35'inin evinde gündelikçi işçi bulunuyor. Bu oranın, babası üniversite mezununu olan çocuklarda, yüzde 50'ye yükseldiği, babası ortaokul, lise veya teknik okuldan mezun olan çocuklarda ise yüzde 10-15'e düştüğü gözlemlendi.

Anket çalışmasına göre, kendi evlerinde yaşayan gündelikçi işçilerin yüzde 78'inin haftada bir yada iki gün çalışıyor. Gündelikçi işçilerin ana grubunu, Türkiye'den gelen işçiler (yüzde 62'si), ikinci en büyük grubu ise Bulgaristanlı işçiler (yüzde 24) oluşturuyor. Gündelikçi işçilerin çoğu, iki yıl ya da daha az bir süreden beri şu an çalıştıkları evlerde işliyor.

Ankette yer alan çocukların çoğunluğu (yüzde 63), Türkiye'den gelen Türk işçilerle ilişkilerin geliştirmesi olasılığına olumlu bakmalarına rağmen, evlerinde gündelikçi işçi bulunan çocukların yüzde 77'si, bu ilişkilerin anlaşılmasının ve geliştirilmesinin olası olduğunu düşünüyor. Tablo 1'de görüldüğü gibi, bu oran, evlerinde gündelikçi işçi bulunmayan çocuklar arasında yüzde 57'ye düşüyor. Söz konusu farklılık çocukların Türklere karşı tutumlarında da mevcut, ancak bu farklılık, Rumlara ve Amerikalılara karşı tutumlarında gözlemlenmiyor. Ailelerinin gündelikçi işçiye sahip olup olmaması çocukların söz konusu gruplara karşı olan tutumlarını etkiliyor.

Tablo 1: Türkiye'den gelen Türk işçilerle ne derece anlaşılabilirliğini ve geliştirilebileceğini düşünüyorsunuz?

		Büyük oranda	Az oranda	Hiç	Bilmiyorum/ Yanıt yok	Toplam
Evlerinde gündelikçi işçi olan çocuklar	Evet	26	4	2	2	34
		76,5%	11,8%	5,9%	5,9%	100%
	Hayır	35	17	8	3	63
		55,6%	27,0%	12,7%	4,8%	100%
Toplam		61	21	10	5	97

		62,9%	21,6%	10,3%	5,2%	100%
--	--	-------	-------	-------	------	------

Tablo 2: Türk işçileri (Türkiye’den) ne derece seviyorsunuz ya da sevmiyorsunuz?

		Hiç sevmiyorum	Az sevmiyorum	Ne seviyorum ne sevmiyorum	Az seviyorum	Çok seviyorum	Bilmiyorum/yanıt yok	Toplam
Evde gündelikçi işçi olan çocuklar	Evet	10	3	4	3	12	2	34
		29,4%	8,8%	11,8%	8,8%	35,3%	5,9%	100%
	Hayır	21	9	6	13	12	2	63
		33,3%	14,3%	9,5%	20,6%	19,0%	3,2%	100%
Toplam		31	12	10	16	24	4	97
		32,0%	12,4%	10,3%	16,5%	24,7%	4,1%	100%

*Araştırma, evlerinde gündelikçi işçi bulunan çocukların yüzde 35’inin Türkiye’den gelen Türk işçileri çok sevdiği ortaya koyarken, bu oran evlerinde gündelikçi işçi bulunmayan çocuklarda yüzde 19’a düşüyor (Tablo2).

“İletişim önemli bir faktör”

Anket sonuçlarına göre, genel olarak, farklı gruplar arasındaki iletişimin, gruplar arası olumsuz davranışları ve önyargıları azalttığı gözlemleniyor. Buna rağmen, iletişim dışında başka faktörlerin de tutumlardaki önyargıların azalmasına ya da yükselmesine ekti edebileceğine işaret ediliyor. Çocukların gündelikçi işçilerle olan “toplam iletişim saatine” bakıldığında, iletişim faktörünün öneminin daha da güçlendiği gözlemleniyor.

Anket çalışmasından elde edilen sonuçlara göre, çocukların yaklaşık olarak yarısı, işçilerle “çok iyi” ya da “iyi” ilişkiler içerisinde bulunurken, çocukların yüzde 27’si işçilerle “ne iyi ne de kötü” ilişkileri bulunduğunu belirtiyor. Çocukların yaklaşık yüzde 60’ı ise, gündelikçi işçilerle, iki ya da daha fazla çalışma saatini birlikte geçiriyor.

Ortalama olarak iki ya da daha fazla saatini gündelikçi işçilerle geçiren 20 çocuktan 15’i (yüzde 70), söz konusu işçilerle “çok iyi” ya da “iyi” ilişkiler içerisinde olduğunu belirtirken, bir saatten az gündelikçi işçilerle zaman harcayan 10 çocuktan sadece 2’sinin (yüzde 20), gündelikçi işçilerle “çok iyi” ve “iyi” ilişkiler içerisinde olduğu tespit edildi. Gündelikçi işçilerle ilişkisi olan çocukların yüzde 35’inin, işçilerle konuştukları da gözlemlendi.

Etkileri ve tartışma

“Daha fazla iletişim, daha az önyargı” görüşünün açık bir şekilde ortaya konduğu araştırmada, sadece iletişimin farklı grup üyeleri arasındaki ilişkilerin olumlu olmasında etkili olduğunu düşünülmesinin de yanlış olacağı ifade edildi.

“İletişimin, kişisel, birleşimci ve ortak bir amacın başarılması hedefi gütmesi gerektiği” gözlemlenilen küçük ölçekli araştırmada, iletişimin, birleşimin kurumsal olarak tasvip edilen bir çevre içerisinde bulunan eşit statüdeki katılımcılar arasında olması gerektiği tespit edildi. Ancak, günlük yaşamdaki iletişimin uygun görülen şartlar altında çok az gerçekleştiği ifade edildi.

Ankette, Kıbrıslı Türk çocuklara, gündelik işçiler hakkında en çok sevdikleri şeyi sorulduğunda, çocukların çoğunluğunun, gündelikçi işçilerin bireysel özelliklerinden çok kolektif görevleriyle ilgili hususları dile getirdikleri gözlemlendi. Örneğin, gündelikçi işçilerin en sevilen yönü, “evi temizlemeleri” olarak ifade edildi.

Birçok çocuğun, gündelikçi işçi olarak çalışan Türkleri, ailelerine ödenekli servisler veren gündelikçiler ve bahçıvan işçiler olarak algılamaya meyilli olduğu görüldü. Bu çocukların, bu grupları iş ilişkileriyle tanımlamalarına ve anlamalarına neden oluyor. Bu çocukların çok kısıtlı bir şekilde gündelikçi işçilerin günlük aktivitelerini algılamasına yol açıyor.

Hedef gruplarındaki çocuklar kıyaslandığında, gündelikçi işçilerle günlük iletişim içinde olan çocukların, işçilerin alışkanlıkları, tutumları ve davranışları ve aynı zamanda kişisel özelliklerinden daha fazla bahsettikleri ortaya çıktı.

Diğer önemli faktör ise Lefkoşa’daki okul ayrımcılığı. Kıbrıslı Türk öğrencilerin çoğunlukta olduğu bazı okullarda Türk öğrencilerin sayısının az olduğu gözlemlendi. Ankette ele alınan diğer okullarda ise, öğrencilerin yüzde 95’ten fazlası Türkiye’den gelen Türk öğrencilerden oluşuyor. Birinci grup okul, ikinci grup okula göre, daha iyi koşullarda bulunuyor. Her gruptan aile, Lefkoşa’da farklı bölgelerde yaşıyor; Türk aileler Lefkoşa’da surlar içinde, Kıbrıslı Türkler ise kenar mahallelerde yaşıyor. Okul ayrımcılığından ortaya çıkan bu coğrafik bölünme, iki grup arasındaki iletişim eksikliğini artırıyor. Sınırlı iletişim de bu iletişimin kurumsal bazda desteklenmeyen iletişim olarak ortaya çıkıyor.

Kıbrıslı Türk çocuklar, Türkiye’den gelen Türk işçilerle ilişkilerin anlaşılabilirliğini ve bunların geliştirilebileceğinin olası olduğunu ve bunun, gruplar arası iletişimin güçlendirilmesiyle mümkün olacağını düşünüyorlar. Ancak, bu kurulacak ilişkilerin, gelecekte olası çatışmalara yol açabileceğini ifade ediyorlar. Şu an, iki grup arasında herhangi ciddi bir sorun gözlemlenmiyor, ancak bu durumun, gündelikçi işçilerin, Kıbrıslı Türklerin “evleri temizlemeye” karar verip yeni statü talep etmesi halinde ne olacağı meçhul....